

Aventura unui automobilist

Imediat ce ies din oraș, îmi dau seama că e-ntuneric. Aprind farurile. Merg cu mașina de la A la B, pe o autostradă cu trei benzi, din cele cu banda din mijloc pentru depășiri în ambele direcții. Când conduci noaptea, e ca și cum ochii ar trebui să-și schimbe un dispozitiv intern cu un altul, fiindcă ei nu mai au sarcina să distingă, printre umbrele și culorile subțiate ale peisajului seral, mica pată a automobilelor ce vin din față sau din spate, ci au de controlat un soi de tablă neagră care cere o lectură diferită, mai precisă, deși simplificată, de vreme ce întunericul șterge toate amănuntele tabloului care ar putea să distragă și reliefează doar elementele strict necesare, dungi albe pe asfalt, lumini galbene de faruri și puncte roșii. E un proces care are loc automat, iar eu în seara asta am de gând să cuget la el, fiindcă posibilitățile exterioare de distragere a atenției se micșorează, iar cele interioare ajung să mă domine, gândurile mele aleargă pe cont propriu într-un circuit de alternative și șovăieli pe care nu izbutesc să-l dezamorsez. Pe scurt, trebuie să fac un efort deosebit ca să mă concentrez la volan.

M-am urcat în mașină pe neașteptate, după o ceartă la telefon cu Y. Eu locuiesc în A, Y, în B. Nu aveam de gând să merg s-o văd în seara asta. Dar în timpul convorbirii noastre zilnice ne-am spus lucruri foarte grave; în cele din urmă, cuprins de resentimente, i-am spus lui Y că voiam să pun punct relației; Y mi-a replicat că puțin îi pasă și că o să-l sune

imediat pe Z, rivalul meu. În acest moment, unul din noi – nu-mi amintesc dacă ea sau eu – a închis. N-a trecut nici măcar un minut și mi-am dat seama că motivul litigiului era mult prea anemic față de urmările pe care le provoca. S-o sun din nou pe Y ar fi fost o greșeală; singurul mod de a rezolva problema era să dau o fugă până la B și să am o explicație cu Y, față-n față. Iată-mă așadar pe autostrada asta pe care am bătut-o de sute de ori, la cele mai diverse ore și în toate anotimpurile; nicicând însă nu mi s-a părut atât de lungă.

Mai bine zis, mi se pare că am pierdut sentimentul timpului și al spațiului: conurile de lumină proiectate de faruri îngroapă în neclaritate conturul locurilor; cifrele kilometrilor de pe panouri și cele ce se arată pe bord sunt date care nu-mi spun nimic, care nu răspund urgenței întrebărilor mele despre ce face Y în clipa asta, ce are ea de gând. Voia într-adevăr să-l sune pe Z, sau era doar o amenințare aruncată așa, de ciudă? Și dacă vorbea serios, o făcuse imediat după telefonul nostru sau ezitase un timp, ca să i se potolească nervii înainte de a decide? Z locuiește și el în A; o iubește de ani buni pe Y, dar fără șanse; dacă ea l-a sunat ca să-l invite pe la ea, cu siguranță tipul s-a repezit, tot în mașină, spre B; prin urmare, și el gonește pe aceeași autostradă; orice mașină care mă depășește poate fi a lui, ca și orice mașină pe care o depășesc. E greu să-mi dau seama: mașinile care vin pe aceeași direcție cu mine sunt două lumini roșii atunci când se află înaintea mea și doi ochi galbeni când le văd în urmă în oglinda retrovizoare. În momentul depășirii pot să disting cel mult tipul mașinii și câte persoane sunt în ea, însă automobilele cu un singur pasager sunt cele mai multe, iar în privința modelului, nu cred că mașina lui Z e ieșită din comun.

Ca și cum n-ar fi de-ajuns, începe să plouă. Câmpul vizual se reduce la semicercul de sticlă măturat de ștergător, încolo, beznă striată sau opacă, informațiile care-mi vin de-afară fiind doar vâpăi galbene și roșii deformate de un vârtej de picături. Tot ceea ce pot să fac apropo de Z este să încerc să-l depășesc și să nu-l las să mă depășească, în orice fel de mașină s-ar afla, deși nu voi reuși să știu dacă și care este. Toate mașinile care merg în direcția A le simt la fel de dușmănoase: fiecare automobil mai rapid decât al meu care-mi bate nervos cu faza lungă în oglindă, ca să-i fac loc, îmi provoacă un junghi de gelozie; și de fiecare dată când văd micșorându-se distanța care mă desparte de luminile din spate ale unui rival, dau năvală cu o triumfală emoție pe banda din mijloc, ca să ajung la Y înaintea lui.

Câteva minute de avantaj mi-ar fi de-ajuns: văzând promptitudinea cu care am alergat spre ea, Y va da pe loc uitării pricina de ceartă; totul va fi ca mai înainte. Când va sosi, Z va pricepe că a fost poate chemat doar așa, în joacă, și se va simți în plus. Nu este exclus nici faptul ca lui Y să-i fi părut rău pentru tot ce-mi spusese și să mă fi căutat la telefon. Este însă posibil să se fi gândit și ea că lucrul cel mai bun era să vină personal, drept care s-a așezat la volan și acum gonește în sens opus pe această autostradă.

Acum nu mai sunt atent la mașinile care vin pe direcția mea și mă uit la cele care-mi ies în față și care mi se arată doar prin steaua dublă a farurilor care se dilată, măturându-mi întunericul din câmpul vizual, pentru ca apoi să dispară dintr-o dată în urma mea, trăgând după sine un soi de luminescență submarină. Y are un model foarte comun, ca și a mea, de altfel. Fiecare dintre aceste apariții luminoase ar putea fi ea, alergând spre mine, și de fiecare dată simt ceva ce mă tulbură, ca o intimitate menită să rămână secretă,

mesajul de dragoste adresat numai mie se confundă cu toate celelalte mesaje alergând pe firul autostrăzii, și totuși nu mi-aș putea dori alt mesaj de la ea.

Bag de seamă că, în timp ce gonesc spre Y, ce-mi doresc mai mult nu e să mă întâlnesc cu Y la sfârșitul cursei; vreau ca Y să gonească spre mine, acesta e răspunsul de care am nevoie, adică am nevoie ca ea să știe că alerg spre ea, dar în același timp am nevoie să știu că aleargă și ea spre mine. Singurul gând care mă consolează e și cel care mă chinuie cel mai mult: gândul că, dacă în această clipă Y gonește spre A, și ea, de fiecare dată când vede farurile unui automobil gonind spre B, se va întreba dacă eu sunt cel ce gonește spre ea, și va dori acest lucru, fără să fie nici-când sigură. Iată, două mașini care merg în direcții opuse, s-au aflat pentru o secundă una lângă alta, o văpaie a luminat picăturile de ploaie și zgomotul motoarelor s-a contopit ca într-o pală bruscă de vânt: poate eram noi, sau cu siguranță că eu eram eu, dacă asta înseamnă ceva, și cealaltă putea să fie ea, cea care doream eu să fie, semnul după care vreau s-o recunosc, chiar dacă semnul însuși mă face să n-o recunosc. Goana pe autostradă este singurul mod care ne rămânea pentru a ne spune ce avem de spus, fără însă să putem comunica atât timp cât gonim.

Sigur, m-am așezat la volan ca să sosesc cât mai repede la ea; dar, cu cât sunt mai aproape, cu atât îmi dau seama că momentul sosirii nu este adevăratul țel al cursei mele. Întâlnirea noastră, cu toate amănuntele neimportante ale unei asemenea scene, amănunțită rețea de senzații, semnificații și amintiri ce mi s-ar desfășura dinainte – camera cu flodendronul, lampa opalină, cerceii –, și lucrurile pe care le-aș spune, unele cu siguranță greșite sau îndoielnice, și lucrurile pe care le-ar spune ea, într-o oarecare măsură stridente sau, oricum, departe de așteptările

mele, și tot rostogolul de urmări neprevăzute ale fiecărui gest sau cuvânt ar stârni în jurul lucrurilor pe care avem a ni le spune sau, altfel zis, pe care vrem să ne auzim spunându-le, un nor de zumzet din pricina căruia comunicarea, și-așa dificilă la telefon, ar fi și mai bruiată, sugrumată, îngropată ca de o avalanșă de nisip. De aceea am și simțit nevoia ca, în loc să reiau convorbirea, să prefac lucrurile de spus într-un con de lumină lansat cu o sută patruzeci la oră, să mă prefac pe mine în acest con de lumină ce se mișcă pe autostradă, sigur fiind că un astfel de semnal poate fi primit și înțeles de ea fără să se piardă în dezordinea echivocă a vibrațiilor secundare, tot așa cum eu, pentru a primi și înțelege lucrurile pe care ea are a mi le spune, aș vrea să nu fie altceva (și chiar ea să nu fie altceva) decât acest con de lumină pe care-l văd înaintând pe autostradă cu o viteză (spun așa, din ochi) de o sută zece-o sută douăzeci. Ceea ce contează este să comunici strictul necesar, lăsând deoparte prisosul, să te reduci pe tine însuși la comunicarea esențială, un semnal luminos mișcându-se într-o anumită direcție, abolind complexitatea persoanelor, situațiilor și expresiilor noastre faciale, lăsându-le în seama cutiei magice, ascunse în spatele farurilor. Y, cea pe care o iubesc în realitate, e acel fascicul de raze luminoase în mișcare, iar tot ce mai rămâne din ea trece într-un plan subînțeles; și eul pe care poate ea să-l iubească, eul care are puterea să intre în acel circuit de entuziasm al vieții ei sentimentale, este semnalul luminos al acestei depășiri pe care, din dragoste pentru ea și nu fără oarecare risc, tocmai o încerc.

Și cu Z (nu l-am uitat deloc pe Z), relația justă pot s-o am doar dacă pentru mine el este un semnal luminos și un far mare în urma mea, sau lumini de poziție, dacă vin după el: căci, dacă încep să iau în seamă persoana sa, cu ce are ea – să zicem – patetic,

dar și dizgrațios, desigur, deși – trebuie să recunosc – explicabil, cu toată povestea lui plictisitoare, a îndrăgostitului nefericit, și felul său de a se purta puțin cam echivoc... ei bine, nu se mai știe unde se poate ajunge. În schimb, atât timp cât totul continuă așa, e foarte bine: Z care încearcă să mă depășească sau se lasă depășit de mine (eu însă nu știu dacă e el), Y care accelerează spre mine (eu însă nu știu dacă e ea) numai regrete și iubire, eu care alerg spre ea, gelos și neliniștit (fără să pot s-o pun la curent, pe ea și pe nimeni altcineva).

Desigur, dacă aș fi absolut singur pe autostradă, dacă n-aș vedea alte mașini gonind nici încolo, nici înapoi, atunci totul ar fi mult mai clar, aș avea siguranța că nici Z nu s-a mișcat din loc, ca să mă înlocuiască, și nici Y nu s-a deplasat ca să se împace cu mine, date pe care le-aș putea trece la activul sau la pasivul bilanțului meu, dar care oricum ar exclude orice fel de îndoială. Și totuși, dacă mi-ar fi dat să înlocuiesc prezenta mea stare de nesiguranță cu o asemenea certitudine negativă, aș refuza categoric schimbul. Condiția ideală pentru a exclude toate îndoielile ar fi ca în toată această parte de lume să existe doar trei automobile: al meu, cel al lui Y și cel al lui Z: prin urmare, o singură mașină ar putea să meargă în același sens cu a mea, și anume cea a lui Z; o singură mașină s-ar îndrepta în sens opus, cea a lui Y, evident. În schimb, între sutele de mașini, reduse de noapte și de ploaie la niște faruri anonime, doar un observator neclintit și aflat într-o poziție favorabilă ar putea să deosebească o mașină de alta și chiar să recunoască persoana de la volan. Aceasta e dilema în care mă aflu: dacă vreau să primesc un mesaj, ar trebui să renunț eu însumi să fiu mesajul, însă mesajul pe care aș vrea să-l primesc de la Y – anume că Y s-a făcut ea însăși mesaj – are valoare numai dacă eu sunt mesaj la rândul meu, și,

pe de altă parte, mesajul în care m-am prefăcut are un înțeles numai dacă Y nu se mărginește să-l recepționeze ca o recepționeră de mesaje oarecare, ci se preface în mesajul pe care eu aștept să-l primesc de la ea.

Ipostaza de a mă vedea sosind la B, urcând spre casa lui Y, găsind-o înfășurată în durerea ei de cap agravată de ceartă, nu-mi mai dă nici o satisfacție; și dacă pe urmă ar veni și Z, s-ar produce o scenă de toată greața; dar dacă aș afla că Z n-a catadicsit să vină, sau că Y n-a dat curs amenințării de a-i telefona, m-aș simți de-a dreptul cretin. Pe de altă parte, dacă aș fi rămas la A, și Y ar fi venit până aici să-mi ceară scuze, m-aș fi aflat într-o situație jenantă: aș fi văzut-o pe Y cu alți ochi, ca pe o femeie slabă, care se agață de mine, ceva între noi n-ar mai fi fost ca înainte. Nu reușesc să accept altă situație decât această prefacere a eurilor noastre în mesaje de sine. Dar Z? Și Z va avea aceeași soartă, trebuie și el să se prefacă în mesaj de sine, vai și-amar dacă eu gonesc spre Y, gelos pe Z, și dacă Y gonește spre mine pocăită, ca să scape de Z, în timp ce de fapt Z n-a avut nici cea mai mică intenție să se miște de-acasă...

La jumătatea autostrăzii există o stație de serviciu. Mă opresc, alerg la bar, cumpăr un pumn de fise, formez prefixul din B, numărul lui Y. Nu răspunde. Bucuros, las să cadă ploaia de fise: e clar că Y n-a mai avut răbdare, s-a urcat în mașină și a luat drumul spre A. Am revenit pe autostradă pe partea cealaltă, gonesc și eu spre A. Toate mașinile pe care le depășesc ar putea fi Y, sau, la fel de bine, toate mașinile care mă depășesc. Pe culoarul opus, toate mașinile care vin din sens contrar ar putea fi Z, amăgitul. Sau: și Y s-a oprit la o stație de serviciu, a telefonat la mine la A și, negăsindu-mă, a înțeles că eram în drum spre B, drept care a inversat direcția de mers. Acum gonim în direcții opuse, îndepărtându-ne, iar mașina pe care o

depășesc sau care mă depășește e cea a lui Z, care și el la jumătatea drumului a încercat să-i telefoneze lui Y...

Deși totul e încă și mai nesigur, simt că am căpătat o stare de liniște lăuntrică: atât timp cât ne vom putea telefona și nu va răspunde nimeni, vom continua toți trei să alergăm înainte și înapoi de-a lungul acestor linii albe, fără un loc de plecare sau de sosire care să greveze, printr-o puzderie de senzații și înțelesuri, univocitatea cursei noastre; eliberați în fine de desișul jenant al ființelor, glasurilor și stărilor noastre sufletești, reduși la niște semnale luminoase, singurul mod potrivit pentru cel ce vrea să se identifice cu ceea ce spune, eliminând bruiajul provocat de prezența noastră celor spuse de noi.

Prețul e imens, desigur, dar trebuie să-l acceptăm: neputința de a ne deosebi de nenumăratele semnale care străbat acest drum, fiecare cu o semnificație a sa, rămasă ascunsă și indescifrabilă, de vreme ce altminteri nimeni nu mai e în stare să ne întâmpine și să ne înțeleagă.